Työ- ja elinkeinoministeriö NEUVOSTORAPORTTI TEM2022-00474

EOS Johansson Elina(TEM), Hautakangas Elina(TEM), Niemi Ville(UM)

27.07.2022

JULKINEN

Asia
Ylimääräinen energianeuvosto 26.7.2022

Kokous
Liikenne-, televiestintä- ja energianeuvosto 26.07.2022

Ylimääräisessä energianeuvostossa 26.7.2022 saavutettiin poliittinen yhteisymmärrys neuvoston asetuksesta, jonka tavoitteena on säästää kaasua, jotta voidaan varautua mahdollisiin kaasuntoimitusten häiriöihin tai jopa toimitusten täyteen katkeamiseen Venäjältä. Komissio antoi ehdotuksen osana 20.7.2022 annettua kaasun talvivarautumispakettia.
Neuvostossa sovittiin, että maakaasun kysyntää vähennetään vapaaehtoisesti 15 prosentilla tulevana talvena. Neuvottelutulos on kompromissi, jossa neuvoston rooli on vahvempi kuin komission alkuperäisessä ehdotuksessa sen päättäessä unionin hätätilan julistamisesta komission sijaan. Hätätilan sattuessa siirrytään vapaaehtoisuudesta pakollisiin toimiin.
Saavutettu kompromissi sisältää poikkeuksia 15 prosentin kaasun säästötavoitteeseen tiettyjen kaasun kysyntään liittyvien jäsenvaltioiden erityispiirteiden huomioimiseksi. Jäsenvaltiot ilmaisivat lähes yksimielisesti tukensa asetuksen hyväksymiselle. Keskustelussa jäsenvaltiot korostivat tarvetta EU:n yhtenäisyydelle ja solidaarisuudelle. Poliittisen yhteisymmärryksen jälkeen asetus toimitetaan neuvoston kirjalliseen menettelyyn hyväksymistä varten.

Lisäksi käytiin näkemystenvaihto energiaturvallisuudesta ja tulevaan talveen varautumisesta. Keskustelussa korostui jäsenvaltioiden kansalliset erityisolosuhteet, kuten kaasun merkitys energianlähteenä ja kotitalouksien lämmityksessä. Uusiutuvien energialähteiden ja energiatehokkuuden rooli EU:n toimitusvarmuuden vahvistamiseksi nousi myös esille. Muutamissa puheenvuoroissa korostettiin ydinenergiaa.

Muissa asioissa Kreikka esitteli ehdotustaan liittyen sähkömarkkinamalliin tavoitteenaan sähkön hintojen irrottaminen nousevista maakaasun hinnoista.

<u>Neuvoston asetus kaasun kysynnän vähentämiseksi koordinoidusti; poliittinen yhteisymmärrys</u>

EU-puheenjohtajavaltion Tshekin Jozef Síkelan (teollisuus- ja kauppaministeri) puheenvuorossa käytiin läpi Gazpromin toimia ja vaikutuksia maakaasun ja sähkön hinnan nousuun. Asetuksen avulla voidaan luoda vakautta ja parantaa kaasun toimitusvarmuutta. Tavoitteena on saavuttaa asetuksesta poliittinen yhteisymmärrys sekä päättää kirjallisesta prosessista asetuksen viimeistelemiseksi. Sikela kertasi kompromissiehdotuksen olennaista sisältöä. Tavoitteena on, että maakaasun kysyntää

vähennetään vapaaehtoisesti 15 prosentilla tulevana talvena, mikä vastaa komission ehdotusta. Neuvoston rooli on vahvempi kuin komission alkuperäisessä ehdotuksessa. Hälytystilan voi antaa neuvosto eikä komissio, kuten se alun perin ehdotti. Hätätilan myötä siirrytään vapaaehtoisuudesta pakollisiin toimiin. Lisäksi saavutettu asetusteksti sisältää poikkeuksia säästötavoitteisiin, jotta asetus huomioi paremmin joidenkin jäsenvaltioiden erityispiirteitä liittyen kaasun kysyntään.

Euroopan komission puheenvuorot pitivät varapuheenjohtaja Frans Timmermans sekä energiakomissaari Kadri Simson. Komissio on antanut ehdotuksensa kaasun talvivarautumispaketiksi 20.7.2022 sisältäen asetusehdotuksen. Puheenvuoroissa vedottiin vahvasti jäsenvaltioihin asetuksen hyväksymiseksi. Ratkaisu on tärkeää sekä Ukrainan tukemisen että Euroopan kannalta. Ehdotus edellyttää jäsenvaltioita toimia, jotta Venäjä voitetaan ja Ukraina tulee ulos kriisistä voittajana ja varaudutaan uusiin toimitushäiriöihin tai kaasun toimitusten täydelliseen lakkaamiseen. Tarvitaan 15 prosentin vähentämistavoite. Kompromissi olisi suuri askel eteenpäin energiaturvallisuuden varmistamiseksi talven lähestyessä. Kyse on Euroopan sisäisestä solidaarisuudesta ja tulee ripeästi ryhtyä toimiin kaasun säästämiseksi.

Käytiin täysi pöytäkierros ja keskustelussa jäsenvaltiot korostivat tarvetta EU:n yhtenäisyydelle ja solidaarisuudelle. Monessa puheenvuorossa tuotiin esille omia kansallisia erityistarpeita ja kiiteltiin puheenjohtajavaltiota sen pyrkimyksistä huomioida niitä neuvotteluissa. Sitä, että neuvoston rooli on vahvempi kuin komission alkuperäisessä ehdotuksessa, pidettiin laajasti hyvänä. Hälytystilan voi antaa neuvosto eikä komissio, kuten se alun perin ehdotti. Monet toivat esille, että saavutettu asetusteksti ei ole täydellinen mutta että se on sisällöltään kuitenkin riittävän hyvä. Keskustelussa korostui jäsenvaltioiden laaja yhteisymmärrys tilanteen vakavuudesta ja pikaisten toimenpiteiden välttämättömyydestä talven lähestyessä. Jäsenvaltiot ilmaisivatkin lähes yksimielisesti tukensa asetuksen hyväksymiselle.

Puheenjohtaja Sikela kiitti jäsenvaltioita niiden laajasta tuesta asetustekstille. Poliittisen yhteisymmärryksen jälkeen asetus toimitetaan neuvoston kirjalliseen menettelyyn hyväksymistä varten.

Energiaturvallisuus ja tulevaan talveen varautuminen; näkemystenvaihto

Tulevaan talveen varautumisen osalta jäsenvaltiot korostivat omia erityisolosuhteitaan esimerkiksi kaasun roolia energiapaletissa ja kotitalouksien lämmityksessä. Yleisesti jäsenvaltiot korostivat uusiutuvien energialähteiden ja energiatehokkuuden roolia EU:n toimitusvarmuuden vahvistamiseksi, mutta myös ydinenergian roolia korostettiin muutamissa puheenvuoroissa. Fossiilisista irtautuminen on prioriteetti, mutta keinovalikoimassa on selkeitä painotuseroja jäsenvaltiosta riippuen. Puheenjohtaja jakaa yhteenvedon keskusteluista.

Muut asiat

Kreikka oli jakanut ehdotuksen sähkömarkkinamallin muuttamiseksi. Sähkön tuotantomuodot jaettaisiin ehdotuksessa kahteen luokkaan, joista ensimmäiseen ja ehdotuksen huutokauppajärjestelmän piiriin tulisivat vaihteleva tuotanto eli käytännössä tuuli- ja aurinkovoima. Maakaasu taas pysyisi nykyisen kaltaisessa markkinamallissa.

Useat jäsenvaltiot pitivät Kreikan avausta tervetulleena, mutta komissio ja muutama jäsenvaltio korostivat nykyisen markkinamallin etuja.

Suomen edustajat
TEM
Elinkeinoministeri Mika Lintilä
Ministerin erityisavustaja Hannes Torppa

Ministerin virkamiesavustaja, EU asiat Nina Alatalo
Erityisasiantuntija Elina Hautakangas
Erityisasiantuntija Elina Johansson
EUE
Pysyvän edustajan sijainen Tuuli-Maaria Aalto
Erityisasiantuntija Ville Niemi

Asiakirjat
11521/2/22 REV3 LIMITE

Liitteet

Viite

Asiasanat	energia, energian toimitusvarmuus, energiankulutus, energiansäästö, maakaasu
Hoitaa	**TEM, UM**
Tiedoksi	ALR, EUE, LVM, MMM, PLM, SM, VM, VNK, VTV, YM